Katarina Vučen

03.08.2022. 14:06
Pogledano: 1,121 puta

Da učenje ne bude mučenje

Djeci dajte krila, vinite ih u visine, a onda ih pustite da ljepotu letenja istraže sami

MOJA PEDAGOŠKA UVJERENJA

„Djeci dajte krila, vinite ih u visine , a onda ih pustite da ljepotu letenja istraže sami“ ,krilatica je kojom se vodim u svojoj učiteljskoj praksi već 16 godina.

S obzirom na to da sam neko ko voli da uči, istražuje i vjeruje u doživotno-permanentno učenje , a i kroz bogato iskustvo u istraživačkom radu na postdiplomskim studijima na temu Inovativni oblici rada u nastavi mlađeg školskog uzrasta(eksperimentalno istraživanje) , uvidjela sam da klasično tradicionalno poučavanje i učenje, kod učenika, naročito mlađeg školskog uzrasta izaziva pritisak, slabu motivaciju, kratkotrajnu pažnju i djeca uče pod stegama , reprodukuju napamet naučene definicije i pravila koja nerijetko ne razumiju i koja ne doprinose funkcionalnom znanju. Školski

proces u mlađem školskom uzrastu , jednostavno rečeno, obojen je teorijom, sa vrlo malo ili nimalo praktične primjene.

U želji da mojim učenicima, mojim malim-velikim ljudima pomognem da spoznaju ljepotu učenja, saznavanja svijeta oko nas, ljepotu škole kao druge kuće ,u svoj rad i svakodnevnu praksu uvela sam aktivno učenje/aktivnu nastavu koja podrazumijeva smisleno učenje, učenje putem otkrivanja, stvaralačko učenje,gdje učenik samostalno uči kako da dođe do informacija, kako da ih obradi i upotrijebi i koju u svom razredu primjenjem u kontinuitetu drugu godinu.

Volim nove izazove, volim digitalne alate i inovacije u nastavnom procesu ,kreativnost , istraživanja i smatram da je učiteljski posao privilegija nas posebnih koji iz velike ljubavi i razumjevanja prema djeci, ostaju vječno ,radoznalo dijete u duši .

KRATAK OPIS PRAKSE

"Reci mi i ja ću zaboraviti,
Pokaži mi i ja ću možda zapamtiti,
Uključi me i ja ću razumjeti." B. Franklin

Sam koncept inovativne prakse „DA UČENJE NE BUDE MUČENJE“ zasniva se upravo na toj rečenici UKLJUČI ME!

Prije početka školske godine proučila sam detaljno nastavni plan i program svoga razreda, za svaki nastavni predmet, s posebnom pažnjom na ishode učenja za svaku nastavnu temu. Također sam detaljno proučila planirane nastavne sadržaje i napravila tematsko uvezivanje sadržaja između predmeta.

Globalnim planiranjem nastojala sam uvezivati teme prema principima postupnosti i sistematičnosti u nastavi, vodeći računa o mjesecima, god. dobima, važnijim datumima u godini. Operativnim planovima također sam vodila računa o uvezivanju srodnih sadržaja među predmetima, važnijim datumima, kako bi se mogle realizovati projektna, tematska i terenska nastava.

S obzirom na to da je učionica u kojoj boravimo jedna od e-učionica s umreženim đačkim laptopovima, da u školi posjedujemo i interaktivnu tablu, mbot robote i micro bitove, kao i razrednu web stranicu nastalu za potrebe online nastave, određene sadržaje, radionice i aktivnu nastavu osmislila sam upravo uz korištenje savremene obrazovne tehnologije, te različitih aktivnih metoda djelovanja u nastavi.

Kako je riječ o kompleksnoj praksi, koja realizujem drugu godinu u kontinuitetu i koja u sebi sadrži veliki broj inovativnih aktivnosti realizovanih kroz savremene metode aktivnog učenja, a s obzirom na ograničenost forme same prijave, odlučila sam se prikazati aktivno učenje kroz sljedeće aktivnosti:

Tematski dan „Draga jeseni, veliko ti hvala“
Projektna nastava: „Moja učionica moja bajka“
Dani otvorenih vrata: „Stigli su nam gosti“
IKT metoda „Digitalni svijet u praksi“
Psihosocijalna motivaciona tehnika: „Važan si“

POLAZIŠTA

Djeca od malih nogu, još od faze puzanja i prvih nevještih koraka, iskustveno uče i upoznaju svijet oko sebe, uključuju se i učestvuju u porodičnim, vrtićkim, (pred)školskim i životnim dešavanjima. Radoznalost, igra, druženje, interakcija sa okolinom je nešto što je prirodno i poželjno za svako dijete, pa zašto onda to sputavati i ne podsticati i u nastavnom procesu?!

Polaskom djeteta u školu, u većini slučajeva, dolazi do prekida njegovog istraživačkog, radoznalog duha i kreativnosti zbog tradicionalne nastave koja mu nameće okvire po kojima mora učiti i razmišljati, gdje se od učenika očekuje da mirno sjedi i upija činjenično znanje koje kasnije treba reprodukovati.

Upravo zbog takvog načina poučavanja, koje je karakteristično za tradicionalnu nastavu, dijete školu ne doživljava kao ustanovu u kojoj će imati mogućnost da izrazi želje, stavove, da se kreativno, slobodno i smisleno izražava, gdje nema motivaciju za učenje osim ocjene kojom će zadovoljiti zahtjeve roditelja i učitelja. Time se samo potvrđuje činjenica da je tradicionalna nastava usmjerena na učitelja, a ne na učenike, njegove potrebe i razvoj.

Ono što je najviše prethodilo inovativnoj praksi „Da učenje ne bude mučenje“ je lični stav koji je ujedno i cilj ove inovativne prakse: učenik ima pravo i treba da bude aktivan tragač za znanjem, onaj koji se ne plaši neznanja i onaj koji je motivisan da bude centar nastavnog procesa, dok učitelj postaje mentor, motivator, voditelj, koordinator i podrška učenicima u procesu učenja.

Također, mišljenja sam da aktivno učenje/aktivna nastava pozitivno utiče na razvoj socijalnog ponašanja djeteta, podstiče saradnju između učenika i učitelja, međusobnu saradnju učenika, porodice, razmjenu i komunikaciju, timski rad, rad u malim grupama, centre učenja, kao i samostalan rad.

CILJ I ŽELJENI ISHODI

Cilj inovativne prakse je aktivno učenje, da učenik bude aktivan tragač za znanjem, onaj koji se ne plaši neznanja i onaj koji je motivisan da bude centar nastavnog procesa,koji želi da uči i onaj koji će imati funkcionalno znanje te biti pripremljen za doživotno obrazovanje.

Ishodi:

- Učenje postaje stvaralačko, smisleno, učenje putem otkrića i riješavanja problema;
- Efektno učenja s boljim rezultatima,poboljšanog pamćenja i prisjećanja te bolje pripreme za život i rad
- Integracija ključnih kompetencija
- Učenici su motivisani da samostalno istražuju i rade na izvorima znanja

- Jačanje socijalizacije kroz rad u malim grupama, timska nastava,rad u paru.
- Razvoj kreativnosti,
- Individualizacija i autonomnost u učenju
- Učitelj : mentor,motivator, voditelj, koordinator i podrška učenicima u procesu učenja.

DETALJAN OPIS REALIZACIJE

Inovativna praksa „Da učenje ne bude mučenje“ je kompleksna praksa koja u sebi sadrži više različitih aktivnosti baziranih na savremenim metodama i strategijama učenja koje doprinose aktivnom učenju i poučavanju. U ovoj praksi ukratko ću objasniti 5 odabranih aktivnosti, kroz koje se ostvaruje cilj inovativne prakse.

Aktivnost „Draga jeseni veliko ti hvala“ realizovan je 23.9. kroz tematski dan i obuhvatao je temu jeseni kroz sve nastavne predmete toga dana. Tematski dan je realizovan korelacijom predmeta: matematika, srpski jezik i VROZ, kroz uvezivanje i integraciju sadržaja:

Matematika – sabiranje i oduzimanje do 20 kroz problemsko učenje, gdje su učenici podjeljeni u 5 heterogenih grupa rješavali matematičke zadatke na temu jeseni predstavljene pričom i crtežom.
Srpski jezik – također je bio u znaku jeseni, gdje su učenici kroz obradu književnog teksta „Kad počne kiša da pada“ kroz pripremljene nastavne listiće sa istraživačkim zadacima preko metoda oluje ideja i mape uma uradili analizu pjesme.
VROZ – učenici su sa nestrpljenjem očekivali jer smo u tim dijelovima imali pravo saradničko učenje i pravili unaprijed dogovoreni slatki obrok, naš tradicionalni džem. Naime, već drugu godinu sa ovom generacijom jesen dočekujemo tako što u učionici par dana prije same realizacije učenici imaju zadatak da u saradnji sa roditeljima pretraže i napišu jednostavne i brze recepte za džem od jesenjih plodova. Na prethodnim časovima učenici čitaju svoje recepte, raspravljamo i biramo onaj za koji se većina opredijeli. Također, učenici na prethodnim časovima likovnog ukrašavaju teglice u koje sipamo gotov džem. U ovu aktivnost uključeni su i roditelji dobrovoljci, koji nam donesu domaću pogaču ili kiflice za degustaciju.
Aktivnost „Moja učionica moja bajka“ zaslužuje da se pomene kada pričamo o aktivnom učenju, s ciljem ukazivanja na važnost kreativnosti u razrednoj nastavi za razvoj djeteta, odnosno za sposobnost razvijanja kreativnih vještina učenika, ulogu kreativnog učitelja u tom procesu te prikaza koje kreativne tehnike možemo koristiti kako bi nastava bila dinamična, edukativna i zanimljiva djeci i usmjerena na učenike i njihove potrebe. Aktivnost je osmišljena i realizovana kroz

period od 2 godine i predstavlja projektnu nastavu u koju su uključeni učenici i roditelji, koji za ovu projektnu nastavu kažu da godišnje doba dovodimo u učionicu na najljepši mogući način. Na početku svakog godišnjeg doba učenicima dijelim istraživački zadatak iz srpskog jezika i kulture izražavanja da osmisle bajku vezanu za tekuće godišnje doba. Dijelove njihovih bajki uz pomoć roditelja, gosta na časovima likovne kulture i učenika prenosimo na zidove učionice. Naši zidovi pričaju priču, svi učenici su dio te priče, a ujedno stvaramo podsticajnu i veselu sredinu za učenje i druženje, te kroz upotrebu reciklažnih materija i tehnika rada širimo i jačamo ekološku svijest i savjest.

Jedna od metoda rada koja doprinosi aktivnom učenju, pa je samim tim i važna karika u inovativnoj praksi „Da učenje ne bude mučenje“ je interaktivna metoda koju prikazujem kroz aktivnost „Stigli su nam gosti“. Ovu aktivnost realizujemo kroz Dan otvorenih vrata, kada nam u goste dolaze roditelji, predavači, članovi rodbine, ljudi različitih zanimanja, pa čak i kućni ljubimci. Dane otvorenih vrata planiram na početku školske godine, prema nastavnim temama. Ova savremena metoda i aktivnost, pored jačanja saradnje porodice i škole, saradnje lokalne zajednice i škole, kod učenika budi visok nivo aktivnosti, dolazi do razmjene stavova, mišljenja, produkata u grupi i saradničkog učenja. Učenici grupnim radom ili radom u paru rade na istraživačkim zadacima čiji je cilj da se upoznaju sa zanimanjem gosta, pripreme pitanja, budu istraživači. U ovoj aktivnosti izvojila bih sljedeće goste koji su posjetili naše dane otvorenih vrata: Dan zdrave hrane – gost na času majka učenika Danila, nastavnica srpskog jezika povodom dana Dječije knjige, kućni ljubimci povodom Dana kućnih ljubimaca, deda Vojo u okviru teme „Moje mjesto nekada“, sajdzija povodom nastavnog sadržaja „Zanimanja“. Kroz ovu aktivnost mogla bih spomenuti i srodnu aktivnost koju često primjenjujem u radu i koja također doprinosi aktivnom učenju, a to su naše razredne posjete, npr. muzej, gradska biblioteka, pošta, policija, izložba, te polugodišnje kreativne i tematske radionice u kojima zajedno učestvuju roditelji i djeca (npr. „U susret praznicima“, „Alisina čajanka“ i dr.) i srodnu aktivnost terenske nastave koje realizujemo van učionice.

IKT metoda (informaciono-komunikativne tehnologije) je u savremenom društvu i aktivnoj nastavi neizostavni dio aktivnog učenja. Uvođenjem pomenute metode u vaspitno-obrazovni proces dolazi do razvoja digitalnih kompetencija, poboljšava se kreativno razmišljanje učenika te im se omogućava usvajanje višeg nivoa znanja i shvatanja naučnog koncepta. Aktivnost „Digitalni svijet u praksi“, baziranu na IKT metodi, realizujem kroz različite predmete. S obzirom na to da je učionica u kojoj boravimo e-učionica i da omogućava individualizovanu nastavu i pristup, kroz ovu metodu i aktivnost predstavljam: individualizovanu nastavu matematike kroz diferencirane zadatke na 3 nivoa složenosti, nastavu matematike gdje učenici kroz skeniranje QR koda dobiju tekstualne zadatke i grupnim oblikom rada rješavaju, nastavu srpskog jezika gdje se učenici preko Microbita vježbaju latinična slova, zatim primjenu IKT metoda u predmetu „Digitalni svijet“ gdje se učenici sreću sa jednostavnim algoritmom kroz programiranje Mbot robota, rješavanje jednostavnih zadataka u kvizu urađenom u Scratch-u. S obzirom na to da su učenici uključeni i u rad razredne web stranice nastale u doba pandemije za potrebe online nastave i da u radu koristimo aplikaciju Teams, sa učenicima provodim i radionice na temu „Sigurnost na internetu“. Na istu temu u saradnji sa PU Foča realizovala sam predavanje za roditelje mojih učenika.

Kako aktivno učenje ima za cilj razvijanje osnovnih životnih vještina koje se odnose i na upravljanje emocijama, komunikaciju, razvijanje odnosa, društvenu odgovornost i razvoj kritičkog i kreativnog mišljenja, kroz inovativnu praksu predstavila bih i motivacionu psihosocijalnu tehniku „Važan si“. Svaki radni dan naša učionica ima drugog učenika koji je za taj dan „domaćin“. Učenici-domaćini se smjenjuju po rednim brojevima u dnevniku. Domaćin ulazi prvi u učionicu, 5 minuta prije drugih i na vratima dočekuje ostale učenike koji ga pozdravljaju pozdravom po odabiru, a na rastanku mu upućuju lijepe riječi, zašto je dobar drug, šta je to kod njega posebno i sl. Ovim širimo drugarske odnose, jačamo odjeljenski kolektiv, drugarstvo i podižemo samopouzdanje i posebnost kod djece.

EFEKTI; POSTIGNUTI REZULTATI

Kod učenika, ali i kod roditelja, se razvila svijest o značaju aktivnog učenja, smislenog sticanja funkcionalnog znanja. Čak su učenici i kumovi naziva inovativne prakse jer su njihove svakodnevne izjave: „Ovo učenje je zanimljivo, jedva čekam da ponovo učimo na zanimljiv način, bez muke.“

U aktivnoj nastavi učenik putem rješavanja problema razvija divergentno mišljenje, uči učiti, razvija svijest o vlastitom učenju. Znanje koje stekne na ovakav način primjenjivo je i na situacije van škole, aktivnim učenjem učenik može samostalno pronaći rješenja problema s kojima će se sresti u daljnjem obrazovanju i životu. Posebnu važnost u aktivnoj nastavi ima saradničko učenje koje pozitivno utiče na socijalne vještine djeteta poput prihvaćanja tuđih ideja, razvijanja pozitivnih odnosa među učenicima, a time se uključuju i učenici koji su odbačeni. Budući da u razredu postoji učenik koji radi po IOP i koji se u početku dosta teško uklapao, suradničko učenje mu je omogućilo da bude u interakciji s ostalim učenicima te da prihvati školu i školski život. Naglasak stavljam upravo na saradničko učenje unutar kojeg su se učenici igrali, takmičili, aktivno sudjelovali i kreativno rješavali zadatke. Nastojala sam i nastojim stvoriti ugodnu atmosferu koja će biti motivirajuća za učenje i tako podstaći učenike na aktivno sudjelovanje.

Ova inovativna praksa, praksa koja se zasniva na aktivnom učenju, prepoznata i pohvaljena je i od strane roditelja koji su i sami učesnici mnogih aktivnosti. Uvijek rado učestvuju i predstavljaju izuzetan primjer zdrave saradnje porodice i škole. Također, ovaj način učenja i sticanja znanja prepoznat je i od lokalne zajednice, koju uključujemo kroz mnoge aktivnosti i koja također rado uspostavlja saradnju.

Učenici postaju svjesni svojih mogućnosti, samostalniji su i slobodniji u iznošenju svojih ideja i stavova.

Važno je naglasiti kako je ova praksa i za mene predstavljala jedno akcijsko istraživanje koje je dalo pozitivne učinke na učenikovu aktivnost, kreativnost izražavanja, prihvaćanja saradničkog učenja i boljih odnosa među učenicima te sveukupno pozitivno djelovalo na učenikov doživljaj nastave i motivaciju. Povratna informacija o tome bili su mi učenički radovi, ankete, evaluacijski listići, videozapisi i fotografije iz kojih sam uočila napredak učenika u prihvaćanju metoda aktivnog učenja i s pravom mogu reći da aktivno učenje zaista nije mučenje, već naprotiv – učenje kroz igru,

zabavu. U razredu u kojem vladaju prijateljski odnosi i interakcija među učenicima, kao i interakcija s učiteljem, lakše je i ljepše raditi, a to se vidi i na licima učenika koji pri dolasku i pri izlasku iz škole imaju osmijehe na licu.

Dodatni komentari i sugestije drugim nastavnicima koji bi željeli implementirati vašu ideju

Aktivno učenje iziskuje prvenstveno volju, želju nastavnika da bude pokretač i nosilac promjena u vaspitno-obrazovnom procesu, nastavnika koji se ne boji da prihvati novu ulogu ,ulogu mentora, ulogu organizatora situacija u kojima učenici preuzimaju veću odgovornost za rezultate svog učenja. Aktivno učenje od nastavnika traži u početku veći rad i zalaganje, traganje za metodama i osmišljavanje aktivnosti, dobre organizacione sposobnosti, ali vremenom kako aktivno učenje oživljava, kako i sam nastavnik upoznaje metode koje dovode do uspjeha i motivisanosti učenika, uloga nastavnika se prebacuje na ulogu voditelja, mentora, koordinatora a nastavni proces „težište„prebacuje na aktivnog učenika.

Na zvaničnoj facebook stranici JU OŠ „Veselin Masleša“ Foča i Teams grupi Učitelji III, nalaze se fotografije velikog broja aktivnosti koje sam zajedno sa djecom realizovala i opisala u ovoj prijavi, tako da svi oni koji bi htjeli implementirati ovu praksu mogu vidjeti kako i na koji način se realizuju aktivnosti.

Tags

NIN 2022

Collections

NIN nagrada | NIN 2022 | Pobjednička praksa